

Dalai Lamas liv i 3 akter

Akt 1: scen 1

Vid den heliga sjön Lhamo Lhatso utanför Lhasa, 1933, i Tibet kallat Vattenfågeln år. Den trettonde Dalai Lama har just avlidit och sökandet efter hans efterträdare har börjat. Enligt den tibetanska Dalai Lama-traditionen är Tibets andlige och världslige ledare ett vist och kärleksfullt väsen, en bodhisattva, som fötts gång på gång under 600 år för att hjälpa och tjäna det tibetanska folket. Så snart den 13:e Dalai lama har avlidit börjar man därför söka efter hans nya inkarnation. Tibets tillfällige regent Reting Rinpoche ser i sjön Lhamo Lhatso klara vatten en vision av ett stort kloster i tre våningar med guld- och jadebelagt tak. En väg leder från klostret österut till en bodgård vid foten av en sluttning. Boningshusets platta tak är dekorerat med turkosfärgad mosaik. Reting Rinpoche skriver ned sin vision och lämnar den till nationalförsamlingen. Strax därpå skickar de styrande i Lhasa ut en spejare till nordöstra Tibet för att söka efter den nya ledaren.

Akt 1, scen 2.

Tidigt på våren 1937, nordöstra Tibet.

En sökarpatrull bestående av några regeringstjänstemän och en mycket respekterad abbot från det stora Seraklostret kommer till byn Taktser i nordöstra Tibet. Där finner man gården med de turkosfärgade mosaikdekorationerna. Förklädda till köpmän knackar de resande på. Ett av barnen i huset, den tvååriga Lhamo Dhondrub, var född strax efter den förre Dalai Lamas död. Abboten, som varit den trettonde Dalai Lamas förtrogne, ber Lhamo Dhondrub gissa hans verkliga namn. Lhamo Dhondrub svarar "Sera-aga" som betyder "en lama från Sera". Senare visar man pojken några föremål och ber honom välja ut ett par. Han väljer vid varje tillfälle ting som tillhört den förre Dalai Lama. Så småningom, efter upprepade tester, blir spejarna övertygade om att de har funnit Tibets nye ledare.

Akt 1, scen 3.

I Potalapalatset i Lhasa.

På väggarna i den store femte Dalai Lamas sovrums ligger dammlagret sedan århundraden. I den ena ändan av rummet står ett altare med en smörlampa och ett fat med föda och vatten som ett offer till buddhorna. Det är natt. Den fjortonde Dalai Lama ligger vaken och lyssnar på mössen som trippar omkring på altaret och tar för sig av offergåvorna. Han tänker å dem som sina små kamrater. Ibland kommer de bort till sängen som

består av en stor trälåda, fylld med bolstrar och omgiven av långa, röda förhängen. Mössen tar sig in igenom förhängena och deras urin droppar på Dalai Lama där han ligger hopkrupen under täckena.

Akt 1, scen 4.

Större delen av Dalai Lamas dagar i Potalapalatset upptas av studier i metafysik, religionsfilosofi, logik, dialektik och meditationsövningar. Meditationen tränar upp hans koncentratonsförmåga. Den lär honom att dra bort uppmärksamheten från sinnevärlden och från alla tankar för att söka efter medvetandets grund, vad som inom buddhismen kallas det klara medvetandet. Dalai Lama anförtror österrikaren Heinrich Harrer som vistas i Lhasa i slutet av fyrtioalet att han utför övningar varigenom medvetandet kan skiljas från kroppen. Dalai Lama: "När jag behärskar mina övningar tänker jag sända dig till Gartok som ligger hundratals kilometer härifrån. Och medan du är där dirigerar jag dina handlingar telepatiskt från Potalapalatset." Heinrich Harrer: "När du lyckas med det låter jag omvända mig till buddhismen!"

Akt 2 scen 1.

Lhasa, sommaren 1950. Den årliga operafestivalen.

Dalai Lama ser fram emot operaföreställningarna, gläder sig åt feststämningen och publikens vackra färggranna dräkter. Fram emot kvällen, under en av föreställningarna, kommer en budbärare springande in på den läktare där han sitter. Denne visas omedelbart in till regenten, Tathag Rinpoche, som sitter i logen intill. Dalai Lama förstår att något är på tok. Under normala förhållanden skulle regeringsärenden ha fått vänta till följande vecka. Det måste ha hänt något fruktansvärt! Han klättrar upp på en låda och kikar in genom ett högt fönster i väggen mellan hans egen loge och regentens. Regentens ansikte blir mycket allvarligt medan han läser brevet. Efter några minuter går han ut och Dalai Lama hör honom ge order om att Kashag (rådet) skall sammankallas. Brevet är från guvernören i Kham. Det meddelar att kinesiska soldater oväntat har överfallit en tibetansk förläggning och dödat den ansvarige officeren.

Akt 2, scen 2. Tibets ödesstund.

Den 17 november 1950, 15 år gammal, myndighetsförklarar Dalai Lama, axlar den världsliga makten i Tibet, och får uppgiften att leda sitt folk under kinesernas invasion. I provinserna Kham och Amdo, där kineserna snart börjar kollektivisera jordbruket, beslagtas böndernas egendom och jord. De som protesterar underkastar offentliga förhör, s.k. thamzings, där grannar och vänner under pistolhot beordras att plåga och tortera

offren för att få dem att "bekänna". En thamzing slutar ofta med en avrättning.

Tusentals barn förs bort från sina föräldrar för att uppfostras i Kina. Samtidigt kommer den första vågen av de drygt sju miljoner invandrare som Kina inom loppet av ett par decennier kommer att sända till Tibet. Dalai Lama inser det fruktlösa i att gripa till vapen. Tibetanerna skulle aldrig kunna driva bort kineserna med vapenmakt. De har knappt några vapen och deras armé är alldeles för liten och för dåligt utrustad och organiserad. Dalai Lama är förvissad om att Tibets enda hopp är att med hjälp av en internationell opinion och diplomati förmå kineserna att ändra sin strategi och dra sig tillbaka. Han gör allt för att avstyra ett väpnat uppror.

Akt 2, scen 3.

Indien. New Delhi.

Dalai Lama har vallfärdat till Yamunaflodens strand där Mahatma Gandhis kropp kremerats.

Dalai Lama : Jag önskade hett att jag hade haft privilegiet att möta Gandhi i livet. Men medan jag stod där kände jag ändå att jag hade kommit honom nära. Jag visste att han skulle ha rått mig att följa en fredlig väg. Jag hade , och har fortfarande, en orubblig tro på den lära om icke-våld som han förkunnade och tillämpade. Nu beslöt jag mig för att med ännu större målmedvetenhet följa hans exempel, vilka svårigheter som än väntade. Jag lovade att aldrig ställa mig bakom några våldshandlingar.

Akt 2, scen 4.

Den 10 mars, 1959.

Norbulinkapalatset (Dalai Lamas sommarpalats strax utanför Lhasa.). När Dalai Lama vaknar morgonen den 10 mars och tittar ut genom fönstret möter honom synen av stora folkmassor som omringat palatset. Ett rykte har spritts i Lhasa att kineserna tänker kidnappa Dalai Lama och nu har Lhasaborna gått man ur huset för att skydda honom med sina egna kroppar. Beväpnade med käppar, spadar och knivar håller folkmassan stånd i fem dygn. Hundratals lastbilar med kinesiska soldater anländer om nätterna till den kinesiska förläggningen. Och det ryktas att truppförstärkningar även transporteras till Lhasa luftledes. Dalai Lama: "Jag kände det som om jag befann mig mitt emellan två vulkaner som när som helst kunde få utbrott. Å ena sidan hade jag mitt folks våldsamma, otvetydiga och enhälliga protest mot den kinesiska regimen, å andra sidan den aggressiva ockupationsarmens vapenmakt. Om de båda drabbade samman skulle utgången vara given. Lhasas invånare skulle massakreras i tusentals och Lhasa, liksom det övriga Tibet, helt utelämnas åt en militärregim med allt vad detta innebar. Jag visste att jag för mitt folks

skulle måste försöka mildra mina landsmäns vrede och lugna kineserna vars förtrytelse annars säkert skulle bli ännu större.

Akt 2: scen 5.

Den 17 mars, klockan fyra på eftermiddagen, lossar kineserna de första skotten. Två granater exploderar i palatsets trädgård. På eftermiddagen fattar Dalai Lama det svåra beslutet att fly redan samma kväll.

Dalai Lama: "Jag är inte rädd för döden. Utsikten att falla offer för kinesernas attacker skrämde mig inte. Jag tror uppriktigt att min andliga träning har givit mig tillräckligt med styrka för att utan fruktan acceptera möjligheten att lämna min nuvarande kropp. Men jag visste att mitt folk och mina medarbetare inte skulle dela mina känslor. För dem var Dalai Lamas person oändligt dyrbar. De trodde att Dalai Lama representerade Tibet och den tibetanska livsstilen, vilken de höll kärare än något annat. De trodde fullt och fast att om min kropp förintades av kineserna så skulle Tibet också gå under."

Akt 3:

Akt 3, scen 1.

Geneve 1960.

Internationella juristkommissionen presenterar en rapport där man fastslår att kineserna i Tibet gjort sig skyldiga till det "värsta av alla brott som en individ eller en nation kan anklagas för, nämligen att avsiktligt försöka att förinta ett helt folk".

Akt 3, scen 2.

På klostergården utanför Dalai Lamas bungalow i den lilla bergsbyn McLeod Ganj i Dharamsala, Indien. Dalai Lama talar till en skara nyanlända tibetanska flyktingar. "Fienden är i själva verket ens eget otämjda sinne. När ens sinne inte bringats under kontroll, så ser man fienden därute. Den verkliga fienden som behöver övervinnas är fienden inom en själv. Vi utkämpar naturligtvis vår egen inre strid. Men vår mentala attityd hjälper oss att neutralisera det hat vi annars skulle känna mot kineserna och att minska de mentala störningar som ett sådant hat för med sig. Om något positivt händer i Kina, som är ett stort och tätbefolkat land, kan vi glädjas över det. Det kommer att gynna så många miljoner människor."

Dalai Lama har i snart 50 år med diplomatiska medel kämpat för att förbättra villkoren för sitt folk. Han har stått fast vid icke-våldets väg och konsekvent avrått sina landsmän från väpnat uppror. I november 1989 fick Dalai Lama motta Nobels fredspris för sitt icke-våldsarbete. "Tibetanerna har, genom sin drygt halvsekellånga icke-våld kamp, tillhandahållit ett pilot-exempel för icke-våldet i världen", säger han.